

HYVINVOIVA KARSTUNEN

Päivitetty: 28.4.2020

TIIVISTELMÄ

Hyvinvoiva Karstunen on Karstulan kunnan toimenpideohjelma hyvinvointityön johtamiseksi ja jalkauttamiseksi käytäntöön.

Sisällys

1.	HYVINVOIVA KARSTUNEN – OHJELMA.....	1
	Ohjelman lähtökohdat ja tavoitteet.....	1
	Hyvinvointityön organisointi Karstulassa	1
2.	LAKISÄÄTEISET HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT ASIAKIRJAT JA MONIALAISET TYÖRYHMÄT	2
	Hyvinvointikertomus	2
	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	3
	Opiskeluhoitosuunnitelma	3
	Nuorisovaltuusto	4
	Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto	4
	Ehkäisevä päihdetyö.....	4
	Nuorten työpajatoiminta	5
	Työsuojelun toimintaohjelma	6
	Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu.....	6
	Kultuurihyvinvointisuunnitelma.....	7
	Ikääntymispoliittinen strategia	7
	Vanhusneuvosto.....	7
3.	KARSTUNEN HYVINVOINTI	8
	Koko väestö	8
	Lapset ja lapsiperheet	9
	Nuoret	9
	Työkäiset	10
	Eläkeläiset.....	11
4.	HYVINVOINTITYÖN VUOSIKELLO.....	12
	Tammikuu.....	12
	Helmikuu	12
	Maaliskuu	13
	Huhtikuu.....	13
	Toukokuu.....	13
	Kesäkuu	14
	Heinäkuu	14
	Elokuu.....	15
	Syyskuu.....	15
	Lokakuu	16

Marraskuu 16
Joulukuu 16

1. HYVINVOIVA KARSTUNEN – OHJELMA

OHJELMAN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on sekä kuntalaissa että terveydenhuoltolaissa määritelty kuntien perustehtäväksi. Hyvinvoiva Karstunen –ohjelma on Karstulan kunnan toimenpideohjelma hyvinvointityön johtamiseksi ja jalkauttamiseksi käytäntöön. Ohjelma pohjautuu Karstulan kuntastrategiaan sekä Keski-Suomen hyvinvointistrategiaan: https://www.keskisuomi.fi/filebank/22267-Keski-Suomen_hyvinvointistrategia_julkaisu_netti.pdf.

Hyvinvoiva Karstunen –ohjelmassa hyvinvointia tarkastellaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin käsitteen kautta. Se ottaa huomioon ihmisten kokeman hyvinvoinnin niin talouteen, ihmissuhteisiin kuin elämän ja ympäristön laatuun liittyen. Ohjelman lähtökohtana on, että kansalaisten hyvinvointi näyttäytyy eri ikäluokissa erilaisena. Koululaisen hyvinvointi ja vanhuksen hyvinvointi koostuvat erilaisista tekijöistä.

Hyvinvoiva Karstunen –ohjelmassa hyvinvointityön punaisena lankana on terveyden edistäminen, yhteisöllisyys, asiakaslähtöisyys, ennaltaehkäisy ja kansalaisen oma aktiivisuus. Toimenpiteissä huomioidaan liikunnan, virkistyksen, kulttuurin ja luovuuden yhteys hyvinvointiin.

Ohjelman keskeisimpänä tavoitteena on antaa erilaisista lähtökohdista tuleville ihmisille yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään, ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja eriarvoistumista, yhteisöllisyyden edistäminen sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistuminen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää eri toimialojen rajat ylittävää yhteistyötä. Kunnan kumppaneita hyvinvoinnin edistämässä ovat muun muassa Perusturvaliikelaitos Saarikka, Karstulan Hyvinvointipalvelusäätiö sekä vapaaehtoiset kuntalaiset, erilaiset yhteisöt, järjestöt, yritykset sekä seurakunnat.

Hyvinvoiva Karstunen on aktiivinen, ikätasonsa ja toimintakykynsä rajoissa itsestään huolehtiva ja myös lähimmäisestään vastuuta tuntevaa kansalainen!

HYVINVOINTITYÖN ORGANISOINTI KARSTULASSA

Kunnan ylin johto, eli kunnanvaltuusto on vastuussa päätöksistä, joilla kunnassa edistetään hyvinvointia ja terveyttä. Valtuusto velvoittaa eri toimialat ottamaan hyvinvointi- ja terveystieteelliset huomioon omassa toiminnassaan. Kunnanvaltuuston tehtävänä on myös varmistaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisesta ja vastuista sovitaan selkeästi. Kunnanvaltuusto seuraa hyvinvointityön toteutumista vuosittain hyvinvointikertomuksen avulla.

Johtoryhmä ja kunnan hyvinvointityöryhmä vastaavat hyvinvointityön toteutuksesta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamiseen osallistuvat kaikki kunnan eri toimialat. Kunnan johtoryhmä koordinoi toimintaa ja varmistaa ohjauksen ja resurssit. Johtoryhmää täydennetään joka toinen kuukausi hyvinvointityö-

ryhmällä, johon kuuluu eri hallinnonalojen edustajia. Hyvinvointityöryhmä vastaa käytännön toiminnan jalkauttamisesta eri toimialoilla. Hyvinvointivastaava huolehtii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä kunnan eri sektoreiden, muiden toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa.

Hyvinvointityöryhmän lisäksi kunnassa toimii useita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä monialaisia työryhmiä. Työryhmät edistävät erilaisia aiheisältöjä ja toteuttavat osaltaan kunnan strategiaa ja eri toimialojen suunnitelmia. Lisäksi työryhmät osallistuvat esimerkiksi ennakoarviointien, lausuntojen ja hyvinvointikertomusten tekemiseen.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan muun muassa arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa. Tällä oikeutuksella tarkastuslautakunta voi ottaa aktiivisesti kantaa myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilaan ja kunnan asettamien tavoitteiden toteutumiseen kunnassa.

2. LAKISÄÄTEISET HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT ASIAKIRJAT JA MONIALAISET TYÖRYHMÄT

HYVINVOINTIKERTOMUS

Karstulassa kunnan hyvinvointityöryhmä valmistelee laajan hyvinvointikertomuksen kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilasta kerran valtuustokaudessa. Hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointikertomuksen hyväksyy valtuusto.

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus johtopäätöksineen

- kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta
- väestön terveydestä ja hyvinvoinnista
- väestöryhmien välisistä hyvinvointi- ja terveyseroista
- terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksista
- palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kyvystä vastata hyvinvointitarpeisiin
- ehkäisevän työn kustannuksista ja mahdollisista vaikutuksista sekä
- tavoitteista ja toimenpiteistä.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain.

Karstulassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatimisesta, ajantasaisuudesta ja päivittämisestä vastaa LAPE työryhmä. Työryhmä on kunnan sivistystoimen ja Saarikan lasten, nuorten ja perheiden ammattilaisista ja kokemusasiantuntijoista koostuva ryhmä. Monialaisen ryhmän tehtävänä on varmistaa perheiden palvelujen kehittäminen Karstulassa. Ryhmän toiminnasta vastaa hyvinvointivastaava.

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (13§) velvoittaa koulutuksen järjestäjää laatimaan opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen.

Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun 12 §:ssä tarkoitettu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Opiskeluhuoltosuunnitelmaan on kirjattava:

- 1) arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista;
- 2) oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;
- 3) yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;
- 4) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä;
- 5) toimenpiteet opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Karstulassa opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta vastaavat peruskoulun ja lukion oppilashuollon tiimit, vastuuhenkilöinä rehtorit. Kunnassa tarjolla oleva, muu kuin kunnan järjestämä koulutus (Karstulan evankelinen opisto) kuuluu myös opiskelijahuollon piiriin, ja oppilaitoksen opintosuunnittelija osallistuu tarvittaessa oppilashuoltotyöryhmän toimintaan (kuraattori- ja psykologipalvelut).

NUORISOVALTUUSTO

Kuntalaki (26§) velvoittaa kuntia nimeämään nuorisovaltuuston nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Nuorisovaltuustoille on annettava mahdollisuus vaikuttaa kaikkien kunnan toimialojen suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Demokraattisesti valittujen nuorisovaltuustojen tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita ja kannanottoja.

Karstulassa nuorisovaltuuston toiminnasta vastaa vapaa-aikasihteeri. Hallintosäännön päivittämisen yhteydessä nuorisovaltuuston nimeämälle jäsenelle on tulossa läsnäolo-oikeus kunnanhallituksen kokouksiin.

NUORTEN OHJAUS- JA PALVELUVERKOSTO

Nuorisolain mukaan kunnissa tulee olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat nuorten kannalta keskeiset hallinnonalat kuten opetus-, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimet sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus;
- 3) suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi;
- 4) edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

Karstulassa palvelu- ja ohjausverkosto kokoontuu nimellä nuorten arkiryhmä ja sitä on täydennetty muilla alueellisilla toimijoilla. Arkiryhmän toiminnasta vastaa vapaa-aikasihteeri.

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (5§) velvoittaa kunnat huolehtimaan ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeämään ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen.

Toimielimen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;

- 2) huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
- 3) lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
- 4) esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa;
- 5) huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Karstulassa ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaa hyvinvointiryhmä ja vastuuhenkilöksi on nimetty hyvinvointivastaava.

NUORTEN TYÖPAJATOIMINTA

Nuorten työpajatoiminnan järjestämiseen kuntia velvoittaa nuorisolaki. Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuun, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan. Työpajalla tehdään nuorelle henkilökohtainen valmennussuunnitelma yhdessä nuoren kanssa. Nuorten työpajatoiminnan järjestäjinä voivat toimia kunta tai useat kunnat yhdessä tai nuorten palveluja tuottava yhteisö. Nuorten työpajalla tulee olla nuorten yksilö- ja työvalmennusosaamista. Nuorten työpajan on seurattava toimintansa tuloksia.

Karstulan kunnassa toimii Nuorten työpaja, jonka tavoitteena on saada karstulalaisille alle 29- vuotiaille tekemällä oppimisen ja tarvittavien tukitoimien kautta tukea elämänhallintaan, sekä parantaa toiminta ja työkykyä yhdessä eri toimijoiden kanssa. Karstulassa työpaja tekee tiivistä yhteistyötä kunnan etsivän nuorisotyön kanssa, jonka työhuone sijaitsee myös työpajalla.

Moniammatillisen, ja monialaisen yhteistyön kautta ja yhdessä alueen hankkeiden kanssa, nuoria tuetaan tutustumaan alueen harrastus mahdollisuuksiin, osallisuuteen sekä räätälöiden heitä tuetaan omassa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Tavoitteena on saattaa heitä koulutuksiin ja avoimille työmarkkinoille. Toiminnalla pyritään vähentämään koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäävien nuorten määrää Karstulassa, ja että nuoriso työttömyys vähenee, sekä että nuorten osallisuus kasvaa.

Karstulassa työpajalla valmentautujina on nuoria sekä aikuisia, jotka tarvitsevat tukea. Työpajan toiminnasta vastaa työllisyysyksikkö.

TYÖSUOJELUN TOIMINTAOHJELMA

Kunta organisaationa toimii myös työnantajana. Työnantajalla on oltava turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi tarpeellista toimintaa varten ohjelma, joka kattaa työpaikan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset.

Toimintaohjelmasta johdettavat tavoitteet turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi sekä työkyvyn ylläpitämiseksi on otettava huomioon työpaikan kehittämistoiminnassa ja suunnittelussa ja niitä on käsiteltävä työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa.

Työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, jos niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Tällöin on otettava huomioon:

- 1) tapaturman ja muu terveyden menettämisen vaara kiinnittäen huomiota erityisesti kyseisessä työssä tai työpaikassa esiintyviin vaaroihin ja haittoihin;
- 2) esiintyneet tapaturmat, ammattitaudit ja työperäiset sairaudet sekä vaaratilanteet;
- 3) työntekijän ikä, sukupuoli, ammattitaito ja muut hänen henkilökohtaiset edellytyksensä;
- 4) työn kuormitustekijät;
- 5) mahdollinen lisääntymisterveydelle aiheutuva vaara;
- 6) muut vastaavat seikat.

Karstulassa työsuojeluohjelma on sisällytetty osaksi kunnan työhyvinvointisuunnitelmaa ja sen laadimisesta ja ajantasaisuudesta vastaa työsuojelupäällikkö yhdessä hallinto- ja henkilöstöpäällikön kanssa. Työhyvinvointisuunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto.

TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄ MONIALAINEN YHTEISPALVELU

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on TE-toimiston, kunnan sosiaalitoimen (Saarikka) ja Kelan yhteinen toimintamalli, joka palvelee pidempään työttömänä olleita työnhakijoita. Monialaisessa yhteispalvelussa selvitetään, mitä palveluja henkilö tarvitsee työllistymisesi edistämiseksi ja laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma. Suunnitelma voi sisältää julkisia työvoimapalveluja, sosiaali- ja terveyspalveluja sekä kuntoutuspalveluja. TYP-palvelu on tarkoitettu työttömille työnhakijoille, joiden

- työttömyys on pitkittynyt tai on vaarassa pitkittyä.
- saanut työmarkkinatukea vähintään 300 päivää työttömyyden perusteella;
- täyttänyt 25 vuotta ja hän on ollut työtön yhtäjaksoisesti 12 kuukautta; tai

- alle 25-vuotias ja hän on ollut työtön yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta.

Karstulan kunta kuuluu Pohjoisen Keski-Suomen TYP-alueeseen. Alueeseen kuuluu Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas ja Viitasaari. Pohjoisen Keski-Suomen TYP:n johtajana toimii Viitasaa-ren työllisyyspäällikkö. Karstulan kunnan alueen osalta TYP työntekijöinä toimii sosiaalityöntekijä, kuntout-tavan työtoiminnan ohjaaja sekä työnsuunnitelija.

KULTTUURIHYVINVOINTISUUNNITELMA

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta edellyttää, että kunta tuottaa julkista kulttuuritoimintaansa koskevan tie-toa ja vastaa kulttuuritoiminnan arvioinnista. Kunnan tulee arvioida kulttuuritoiminnan toteutumista osana kuntastrategiansa arviointia ja seuranta kuntalain 37 §:ssä säädetyllä tavalla sekä osana terveydenhuolto-lain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Arvioinnin keskeiset tulokset tulee julkistaa.

Karstulassa ollaan laatimassa kevään 2020 aikana kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa, jossa määritellään kult-tuuritoiminnan tiedon kokoamisen ja arvioinnin vastuut. Kulttuuritoiminnasta vastaa kunnan kulttuurivas-taava.

IKÄÄNTYMISPOLIITTINEN STRATEGIA

Kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimin-takyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista, 5§).

Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä. Suunnitelma on laadittava osana kunnan strategista suunnittelua. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkis-tettava valtuustokausittain.

Karstulassa ikääntymispoliittisen strategian laadinnasta, ajantasaisuudesta ja päivittämisestä vastaa van-husneuvosto yhdessä hyvinvointivastaavan kanssa.

VANHUSNEUVOSTO

Kuntalain (27 §) mukaan ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Vanhusneuvoston tehtävänä on tehdä esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja kunnan viranomaisille ikäihmisiä koskevissa kysymyksissä sekä osallistua ikääntyneen väestön sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvän suunnitelman laadintaan.

Karstulassa vanhusneuvoston sihteerinä toimii hyvinvointivastaava.

3. KARSTUNEN HYVINVOINTI

KOKO VÄESTÖ

Karstulan sosiaali ja terveyspalvelut tuotetaan seutukunnallisesti perusturvaliikelaitos Saarikan kautta. Kuntalaisille seutukunnallisesti tuotetut palvelut tarkoittavat mahdollisuutta käyttää myös naapurikuntien sosiaali ja terveyspalveluja. Vastaavasti esimerkiksi lasten oikomishoidon osalta palvelut tuotetaan keskitetysti Saarijärven kaupungissa. Karstulassa on oma Terveyskeskus, joka on auki kaikkina arkipäivinä. Iltaisin ja viikonloppuisin terveyskeskuspäivystys on Jyväskylässä.

Karstulassa toimii monialainen liikenneturvallisuusryhmä, jonka tehtävänä on edistää eri-ikäisten kuntalaisten liikkumisen turvallisuutta. Elinympäristö ja sen viihtyisyys sekä turvallisuus vaikuttavat keskeisesti ihmisen hyvinvointiin. Karstulassa asutaan pitkien välimatkojen päässä taajama-alueesta ilman paikallisliikennettä. Poliisipalvelut ovat etäällä. Pelastuslaitos toimii päiväpaloasemana ja monitoimiyksiköllä on vahvistettu kuntalaisten avunsaantia.

Karstula pyrkii olemaan järjestöpositiivinen kunta. Järjestöjen ja yhdistysten kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja kansalaistoimintaa tuetaan järjestöavustuksin ja etsimällä aktiivisesti erilaisia yhteistyöntekemisen paikkoja. Monipuolinen järjestö- ja yhdistystoiminta tukee kuntalaisten osallisuutta ja aktiivisuutta. Kunta on nimennyt järjestöyhteistyöstä vastaavat tahot kulttuuritoimesta, liikuntatoimesta, nuorisotoimesta ja hyvinvointipalveluista.

Monipuoliset kulttuuripalvelut ovat yksi Karstulan vahvuustekijöistä. Ne lisäävät sivistystä, henkistä kasvua, elinikäistä oppimista ja kansalaisvalmiuksia. Ne luovat myös viihtyisyyttä asuinympäristöön, vahvistavat kunnan vetovoimaa ja edistävät osallisuutta. Kulttuuripalveluja tuotetaan sekä kunnan omana toimintana, Kansalaisopiston kautta sekä erilaisten yhdistysten ja järjestöjen toimintana.

Karstulan kirjasto on osa Keski-Kirjastojen verkostoa, ja sen kautta on lainattavissa maakunnan muissakin kirjastossa olevaa aineistoa maksutta. Kirjasto palvelee maanantaisin ja keskiviikkoisin klo 12-19, muina päivinä klo 10-16. Omatoimi-sopimuksen tekemällä kirjastossa voi asioida omatoimiaikana eli silloinkin, kun henkilökunta ei ole paikalla. Omatoimikirjasto on käytettävissä joka päivä klo 7-21, myös sunnuntaisin ja juhlapäyhinä. Kirjastossa on kaikkien käytettävissä neljä tietokonetta, joiden käytössä henkilökunta neuvoo. Kirjastolla voi skannata, tulostaa ja kopioida maksua vastaan. Kirjasto järjestää vuosittain eri-ikäisille käyttäjäryhmille suunnattuja kirjailijatapaamisia, kirjavinkkaus-tapahtumia, lukupiirejä ja satutunteja. Kirjastokortin haltija saa lukea sähköisiä aineistoja (e-kirjat) omalla kännykällä, tabletilla tai tietokoneella; e-aineistojen käyttöön saa kirjastolla ohjausta.

Karstulan Käsityöotalo on käsityöharrastajien kohtaamispaikka. Kaupassa myydään kädentaitajien tekemiä lahja- ja käyttötavaroita sekä hyvä valikoima edullisia matonkuteita ja poppanakuteita, huovutusvilla ja erilaisia lankoja. Kauppa on avoinna talvikaudella neljänä päivänä viikossa (keskiviikkoisin suljettu) ja kesäkaudella kaikkina arkipäivinä klo 10-17. Tuotteiden myynnin lisäksi Käsityöotalo tarjoaa kaikille mahdollisuuden tulla tekemään käsitöitä itse. Käsityöotalossa on mahdollisuus kenen tahansa kutoa mattoja, poppanoita ja liinoja. Talosta löytyy kangaspuiden lisäksi ompelukone, saumuri ja kankaanpainannan välineet. Paikalla on asiantunteva neuvoja, ja harrastusta etsiville järjestetään vuosittain erilaisia tekstiilikäsitöiden teema-, kokeilu- ja tutustumistapahtumia. Loimenluontipalvelu palvelee tilauksesta myös kotikutojia. Käsityöotalolla tehdään myös tilaustöitä.

Eri-ikäisiä liikkujia palvelevalla liikuntatoiminnalla pyritään vaikuttamaan laajasti kuntalaisten hyvinvointiin. Liikuntatoimintaa toteutetaan kunnan omana toimintana sekä Kansalaisopiston ja liikuntajärjestöjen toimintana. Liikunnallisen elämäntavan löytämiseksi kuntalaisilla on mahdollisuus saada kunnan liikuntatoimista maksutonta liikuntaneuvontaa. Karstulan Areena mahdollistaa jäyliikunnan harrastamisen, kunnan uimahallikuljetukset vesiliikunnan ja erilaiset ryhmäliikunnat vastaavat monipuolisesti erilaisten liikkujien ja ikäryhmien tarpeisiin.

LAPSET JA LAPSIPERHEET

Lasten ja perheiden palvelut järjestetään sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta perusturvaliikelaitos Saarikan toimesta. Neuvolapalvelut ovat perheiden käytössä kaikkina arkipäivinä ja toimivat oman kunnan alueella.

Varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta sekä koululaisten iltapäivätoiminnasta vastaa kunta. Koululaisten hyvää oppimista, terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistää oppilashuolto. Oppilashuolto järjestetään kunnan ja Saarikan yhteistyönä. Koululaisten terveyden ja hyvinvoinnin seurannan mittareina käytetään koulu-terveyskyselyä, MOVE-testausta ja kunnan ruokapalvelujen toteuttamaa kouluruokakyselyä.

Karstulan kuntaan on lähdetty kehittämään sähköistä perhekeskustoimintamallia. Perhekeskustoiminnalla tarkoitetaan lähipalvelujen kokonaisuutta, joka sisältää lapsille, nuorille ja perheille suunnatut hyvinvointia, terveyttä, kasvua ja kehitystä edistävät palvelut. Se tarkoittaa uutta tapaa verkostoida lasten ja perheiden palvelut ja sovittaa ne yhteen. Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja perhe löytäisi tarvitsemansa tuen ja avun yhdestä paikasta.

Kunnassa toimii monialainen LAPE työryhmä, jonka keskeinen tehtävä on varmistaa, että kaikki lasten ja lapsiperheiden palvelut järjestetään ja toteutetaan mahdollisimman lapsi- ja perhelähtöisesti. LAPE työryhmän toiminnasta vastaa hyvinvointivastaava.

NUORET

Kunta järjestää joko itse tai yhteistyössä eri toimijoiden kanssa nuorille monipuolista vapaa-ajantoimintaa kuten leirejä, retkiä, kerhoja ja tapahtumia. Nuorisopalveluja järjestetään myös seurakuntien sekä järjestöjen toimesta. Kunta tukee paikallisten nuorisojärjestöjen toimintaa monin eri tavoin. Palvelujen tuottamisessa painopisteenä on erityisesti nuorten kasvun ja kehityksen edistäminen. Nuorten palveluista ja tapahtumista tiedotetaan Nuorisotalon Facebook sivuilla sekä Nuorisotalon Instagramissa.

Nuorisotalo on nuorten palvelujen pääasiallinen toimitila. Nuorisotalolla nuoret voivat viettää vapaa-aikansa ja harrastaa ohjatusti. Lisäksi nuorisotaloa käyttävät säännöllisesti erilaiset pienryhmät ja nuorisovaltuusto. Nuorisotalo sijaitsee noin kilometrin päässä keskustasta. Sivukylillä asuvien nuorten itsenäinen liikkuminen vapaa-ajalla edellyttää usein mopo- tai traktorikortin hankkimista.

Omalta osaltaan nuorisovaltuusto lisää nuorten viihtyvyyttä paikkakunnalla järjestämällä itse ja muiden toimijoiden kanssa nuorille mielekästä vapaa-ajan tekemistä. Nuoria kannustetaan omaehtoiseen toimintaan ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Nuorisovaltuutetut osallistuvat seutukunnan muiden nuorisovaltuustojen tai vastaavien yhteiseen toimintaan. Karstulan nuorisovaltuuston toimintaa on mahdollista seurata snapchat-sissa.

Toisena asteen opintoja voi omalla paikkakunnalla suorittaa sekä lukiossa että Evankelisessa opistossa. Lukiolaisten ja Evankelisen opistossa opiskelevien nuorten hyvinvoinnin edistämisestä vastaa opiskelijahuollon palvelut, jotka järjestetään kunnan ja Saarikan yhteistyönä.

Jatko-opinnot tarkoittavat nuorille viimeistään lukion jälkeen opiskelupaikkakunnalle muuttamista. Julkisen liikenteen puuttumisen vuoksi useimmilla Karstusilla nuorilla on mahdollisuus ajokortin suorittamiseen 17-vuotiaana. Karstulassa toimii autokoulu.

Mikäli nuorella ei ole opiskelu- tai työpaikkaa ja hän tarvitsee tukea oman elämänsä solmuissa, auttaa etsivä nuorisotyöntekijä nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön toimisto sijaitsee Karstulan kunnantalo Himmellisä toimivan perhekeskuksen yhteydessä. Etsivä nuorisotyöntekijä myös jalkautuu sinne, missä nuoret liikkuvat, esimerkiksi koululle tai nuorisotalolle.

Nuorten terveyden ja hyvinvoinnin seurannan mittareina käytetään yläkouluikäisten ja lukiolaisten osalta kouluterveyskyselyä. Lisäksi mittareina käytetään alkoholin, tupakan ja huumeiden käytön tilastoja sekä mielenterveyttä ja turvallisuutta mittaavia tilastoja. Mittareiden valossa nuorten huumemyönteisyyden lisääntyminen ja vähäinen liikunta-aktiivisuus aiheuttaa huolta.

Kunnassa toimii monialainen Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, jota kutsutaan Arkiryhmäksi. Arkiryhmä tekee yhteistyötä nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja vastaa osaltaan nuorten ennaltaehkäisevän päihdetyön toimenpiteiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Yläkouluikäisille nuorille järjestettävästä Feel Good messuista vastaa erillinen työryhmä, jonka arkiryhmä nimeää neljän vuoden välein.

TYÖIKÄISET

Työikäisten työterveyshuolto järjestetään Terveystalon toimesta. Saarikka tekee terveystarkastuksia työttömille työnhakijoille. Kelan, TE-toimiston, Maistraatin, Oikeusavun ja Veron palvelut ovat saatavilla kunnan Asiointipisteen kautta.

Koko seutukunnan työikäisten työssäkäynnille on tyypillistä, että työssä käydään toisella paikkakunnalla. Työssäkäynti edellyttääkin pääsääntöisesti oman auton käyttöä. Pitkien välimatkojen vuoksi autoa tarvitaan, vaikka työpaikka olisikin omalla paikkakunnalla.

Työllistymisen haasteisiin on mahdollista saada apua kunnan työllistämisyksikön kautta. Työllisyysyksikön työsuunnittelija tekee tiivistä yhteistyötä sosiaalityöntekijän, TE-palveluiden asiantuntijan ja muiden toimijoiden kanssa ja osallistuu tarvittaessa asiakkaiden aktivointisuunnitelmien tekemiseen.

Fokuspajalla on mahdollisuus kehittää työelämässä tarvittavia taitoja, ryhmässä toimimista sekä valmiuksia edistää omaa työkykyisyyttä liikunnan, ravitsemuksen ja säännöllisen arkirytmien keinoin. Eri toimijoiden kanssa yhteistyössä on mahdollista pohtia jatkopolkujen löytymistä ja edetä kohti työelämää.

Työikäisten vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ovat Kansalaisopiston ja aktiivisten järjestötoimijoiden sekä hyvinvointiyritysten tarjoamien palvelujen vuoksi monipuoliset.

Työikäisten hyvinvoinnin seurannan mittareina käytetään työllisyyttä ja päihteiden käyttöä kuvaavia lukuja.

ELÄKELÄISET

Karstulassa asuu aktiivinen ja osallistuva eläkeläisväestö. Eläkeläiset ovat kunnan voimavara niin yhteistyön tekemisessä, palvelujen kehittämisessä ja tapahtumien järjestämisessä sekä tapahtumiin osallistumisessa. Eläkeläiset tuottavat järjestö- ja vapaaehtoistoimijoina runsaasti ja monipuolisesti kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa.

Eläkeväestön ennaltaehkäisevistä ja toimintakykyä ylläpitävistä palveluista vastaa pääsääntöisesti kunta yhteistyössä järjestötoimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista vastaa Saarikka. Palvelujen rajapinnoilla kunta ja Saarikka tekevät joustavaa yhteistyötä. Saarikan ikäihmisten palvelut on koottuna Saarikan nettisivuille ja kunnan tarjoamat ikäihmisten palvelut löytyvät vastaavasti kunnan nettisivuilta.

Eläkeläisväestön kotona asumista tuetaan järjestämällä asiointikuljetusta. Lisäksi ikääntyvän väestön toimintakykyä tuetaan monipuolisella liikuntatoiminnalla, kuten hyödyntämällä etälaitteita liikuntatoiminnan järjestämisessä. Liikuntapalvelut kokoavat kaikki kunnassa tapahtuvat eläkeläisväestölle tarkoitetut liikuntaharrastukset yhteen esitteeseen. Omaishoitajien toimintakykyä tuetaan tarjoamalla maksutonta liikunta-neuvontaa kotikäynteinä. Lisäksi Kansalaisopiston järjestämät IKIS-luennot, kulttuuri- ja käsityöpiirit sekä aktiivinen järjestö- ja vapaaehtoistoiminta tarjoavat eläkeläisväestölle monia osallistumisen paikkoja. Myös seurakunta järjestää kuntalaisille kerhotoimintaa.

Kunnassa toimii Voimaa vanhuuteen yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on edistää iäkkäiden terveysliikuntatottumuksia. Yhteistyöryhmän toiminnasta vastaavat hyvinvointivastaava sekä liikunnanohjaaja.

Eläkeläisväestön terveyden ja hyvinvointia mitataan kotona asumista ja kotihoidon palveluja kuvaavilla tilastoilla sekä kaatumisen aiheuttamien tapaturmien seurannalla.

4. HYVINVOINTITYÖN VUOSIKELLO

TAMMIKUU

Hyvinvointityön arviointi	hyvinvointityön johtoryhmä
Järjestöilta (HyTe)	kunnan järjestövastaavat
Toimintakertomus ja toimintasuunnitelma	vanhusneuvosto
Koulumaitotukihakemus kevätlukukauden osalta	ruokapalvelut
Vertaisohjaaja-koulutus	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Järjestöjen toiminta-avustukset	kulttuuri-, liikunta- ja kansalaistoiminta
K-S Urheilugaala	liikuntapalvelut
Karstulan liikuntateko palkitseminen	liikuntapalvelut
Työpajan tilastointi PAR-tietojärjestelmästä AVI:lle	työllisyysyksikkö
Työpajajyhdistyksen kysely	työllisyysyksikkö

HELMIKUU

Avustushakemuksen laatiminen päiväleiritoimintaan	hyvinvointipalvelut
Tilinpäätösaineistojen valmistelu	taloushallinto
Koululaisten talviloman leirikuljetukset	liikuntapalvelut
Avustushakemukset Opintoseteli-rahoitukseen	kansalaisopisto
Lukion penkkarit	lukio
Lukion vanhojen tanssit	lukio
Työpajatoiminnan rahoitus selvitys AVI:lle	työllisyysyksikkö
Työpajan toimintakertomus AVI:lle	työllisyysyksikkö

 MAALISKUU

24h kävelytapahtuman suunnittelu alkaa	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Kouluterveyskysely	perusopetus
AVI:n rahoituspäätös	työllisyysyksikkö
SOVARI tulosten julkaiseminen	työllisyysyksikkö
<i>SOVARI on Työpajojen vaikuttavuusmittari, joka perustuu työpajajaksolla olevien henkilöiden palautteeseen</i>	
Työllisyyspalaveri	työllisyysyksikkö
Työpajan ohjausryhmä	työllisyysyksikkö
Tilinpäätöskäsittely	kunnanhallitus

 HUHTIKUU

Liikuntajärjestöjen yhteistapaaminen	liikuntapalvelut
Nuorten kesätyöhaku	työllisyysyksikkö
Hyvinvointitiedon kokoaminen	hyvinvointipalvelut
Kouluterveyskysely	lukio
Ennaltaehkäisevän päihdetyön kyselyyn vastaaminen	hyvinvointityön johtoryhmä
Kädentaitoryhmien kevätnäyttely	Kansalaisopisto
Kevätkonsertti	Kansalaisopisto
Palautekysely ja kurssitoiveet	Kansalaisopisto

 TOUKOKUU

24h kävelytapahtuma	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Salivuorojen haku seuraavalle toimintakaudelle	liikuntapalvelut
Ulkoliikuntapaikkavuorojen haku kesälle	liikuntapalvelut
Pysäkkilenkkitoiminta jää kesätauolle	liikuntapalvelut

Vapaaehtoisten virkistyspäivä	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Kesäliikuntakampanjat alkavat	liikuntapalvelut
Kotikulmilla –sivukylien tapahtumat	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Kesäliikuntapaikat avautuvat	liikuntapalvelut
Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen	kunnanhallitus
Päiväleiritoiminnasta tiedottaminen	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Lasten ja nuorten teatteritaiteen esitykset	Kansalaisopisto
Vuoden Kopes –kysely osana kotiseututyötä	sivistyspalvelut
Työpajan Par-tietojärjestelmän tilastointi AVI:lle	työllisyysyksikkö

KESÄKUU

Kouluhedelmätukihakemus kevätlukukauden osalta	ruokapalvelut
Alakoululaisten kesäleiritoiminta	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Satusivellin-lastenkulttuuritapahtuma	kulttuuripalvelut
Nuorten kulttuuri- ja virkistysmatka	nuorisotoimi sekä liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Nuoret kesätöissä kunnan kohteissa	kunnan eri yksiköt
Kopeskaaren kesäkioski avautuu	4H/työllisyysyksikkö
Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen	kunnanvaltuusto
Tilinpäätöksen hyväksyminen	kunnanvaltuusto

HEINÄKUU

Loma-ajan päivystys	johtoryhmä
Koulumaitotukihakemus kevätlukukauden osalta	ruokapalvelut
Kotiseutujuhla	kulttuuripalvelut
Nuoret kesätöissä kunnan kohteissa	kunnan eri yksiköt

Kotiseutumuseo avoinna yleisölle	kulttuuripalvelut
Yhteislaulutapahtumia	kulttuuripalvelut
Puu Soi –viikon konsertti	kulttuuripalvelut

ELOKUU

Koulut alkavat	esiopetus, perusopetus ja lukio
Salivuorot alkavat	liikuntapalvelut
Uimahallikuljetukset alkavat	liikuntapalvelut
Pysäkkilenkkitoiminta palaa kesätauolta	liikuntapalvelut
Senioriliikuntakalenteri ilmestyy	liikuntapalvelut
Ulkoiluystäväkoulutus	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Päiväleiritöiminnan raportointi AVI:lle	hyvinvointipalvelut

SYYSKUU

Kouluruokakyselyn teettäminen	ruokapalvelut
Move-testit	perusopetus
THL:n terveyden edistämisasiivisuuden kysely	perusopetus
Kansalaisopiston ohjelmalehti ilmestyy	Kansalaisopisto
Ilmoittautuminen harrastustoimintaan	Kansalaisopisto ja liikuntapalvelut
Opintosetelien jako	Kansalaisopisto
Kansalaisopiston lukukausi alkaa	Kansalaisopisto
Liikuntapalveluiden liikuntapiirit alkavat	liikuntapalvelut
Karstula-Areenan yleisöluistelut alkavat	liikuntapalvelut
Työpajan tilastointi PAR-tietojärjestelmästä AVI:lle	työllisyysyksikkö

 LOKAKUU

Kouluterveyskyselyn tulosten analysointi	hyvinvointityön johtoryhmä
Move-testien tulosten analysointi	hyvinvointityön johtoryhmä
Kouluruokakyselyn tulosten analysointi	hyvinvointityön johtoryhmä
Hyvinvointityön tavoitteiden asettaminen	hyvinvointityön johtoryhmä
Talousarvion laadinta (luvut, tavoitteet, suunnitelmat)	kaikki kunnan yksiköt
Vanhustenviikon toiminnan järjestäminen	vanhusneuvosto

 MARRASKUU

Talousarvion laadinta	taloushallinto
Koululaisten 10-synttärät	liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Joulukonsertti	Kansalaisopisto
Järjestöjen toiminta-avustusten haku	kulttuuri-, liikunta- ja kansalaistoiminta
Vuoden kulttuuriteko valinta	sivistyspalvelut
Vuoden liikuntateko valinta	sivistyspalvelut
Työpajan AVI:n rahoituksen haku seuraavalle vuodelle	työllisyysyksikkö

 JOULUKUU

Karstulan joulumessut	
Itsenäisyysjuhlat	kulttuuripalvelut
Kouluhedelmätukihakemus syyslukukaudelta	ruokapalvelut

